

Onderwerp	Programmeringsafspraken windinitiatieven
Zaaknummer	19535-2024
B&W vergadering	2 april 2024
Integrale advisering	Lieke Helsper, Remco van Riezen, Herald Immink
Portefeuillehouder	Dhr. B.J.M. (Ben) Nijboer
Voor informatie	Lieke Helsper / Hans Nillesen

Bestuurssamenvatting

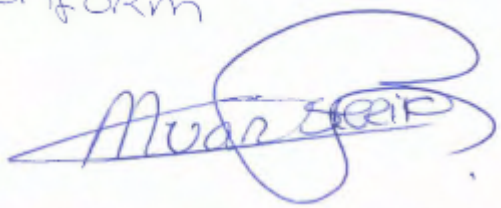
Door programmeerafspraken met de provincie Overijssel te maken over 'schaarse ruimte' voor windinitiatieven, wijzen we het gebied ten westen van landgoed Schoonheten aan als gebied voor het potentieel realiseren van windturbines. Zo kunnen we bijdragen aan het realiseren van onze energiedoelstellingen, in lijn met eerder gemaakte RES-afspraken. Het overige grondgebied in gemeente Raalte wordt met het maken van deze afspraken uitgesloten tijdens de looptijd van deze afspraken. Het college wordt gevraagd om een principebesluit te nemen, de raad te verzoeken dit te bekrachtigen en om een gedetailleerd onderzoek te doen naar het potentiële windcluster ten westen van landgoed Schoonheten.

Beslispunten

1. Het principebesluit te nemen, om aan de hand van bijgevoegd formulier "programmeringsafspraken tussen gemeente Raalte en Provincie Overijssel", programmeringsafspraken met de provincie Overijssel te maken.
2. Te constateren dat slechts één gebied in aanmerking komt om als potentieel windgebied op te nemen in de programmeringsafspraken tussen de gemeente Raalte en de provincie Overijssel, dit gebied is het gebied ten westen van Landgoed Schoonheten. Het gebied benoemd in de programmeringsafspraken beschouwen we als het enige gebied waar we mee kunnen werken aan mogelijke initiatieven voor windprojecten.
3. Het bovengenoemde formulier, conform de door de provincie gestelde deadline aan de provincie te doen toekomen voor 2 april 12.00 uur.
4. De raad te verzoeken om definitief in te stemmen met de voorgestelde programmeerafspraken met de provincie Overijssel over 'schaarse ruimte' voor windinitiatieven, aan de hand van bijgevoegd raadsvoorstel.
5. Gedetailleerder onderzoek te laten doen naar het potentiële windcluster gebied ten westen van landgoed Schoonheten.

Besluit

Conform

Inleiding

De provincie is het bevoegd bestuursorgaan voor windinitiatieven tussen de 5 MW en 100 MW. De wijze waarop ze dit faciliteren is verwerkt in het ontwerp Provinciaal Programma Energiestrategie 2024 (PPE). Een aanvraag van een ontwikkelaar voor een windinitiatief moet de provincie binnen de wettelijke termijnen beoordelen en toetsen aan het ruimtelijk beleid. Hierdoor is het in de basis niet mogelijk voor de provincie om aanvragen te weigeren, ook niet als in datzelfde gebied al andere aanvragen zijn gedaan of windturbines staan.

Op verzoek van verschillende gemeenten heeft de provincie de mogelijkheid onderzocht om dergelijke, voor gemeenten ongewenste, ontwikkelingen te voorkomen. Dat kan door het creëren van 'schaarse ruimte' voor aanvragen van vergunningen voor windturbines. De provincie heeft dit in hun ontwerpverordening/beleid verwerkt door het toevoegen van de optie om programmeringsafspraken te maken tussen de provincie en gemeenten. Op deze manier kan de schaarse ruimte optimaal en op ruimtelijke gronden verdeeld worden. De provincie kan dan, door het aanbrengen van fasering, (samen met de betreffende gemeente) uit meerdere aanvragen de initiatieven selecteren die ruimtelijk het beste passen. Door programmeringsafspraken te maken kan een gemeente gemotiveerd aangeven waar in de gemeente er ruimte is om een cluster van tenminste 4 windturbines te realiseren. Het overige grondgebied binnen de provincie wordt uitgesloten.

Voor het maken van programmeringsafspraken heeft de provincie het format aangeleverd in bijlage 1. Dit format gaat in op onderstaande drie aspecten. Het voorstel is om de aspecten op onderstaande wijze in te vullen voor de gemeente Raalte:

- a. Een maximum (in GWh) aan opwek in de gemeente. De provincie Overijssel stelt dat ze rekenen met 20 GWh opwek per turbine. Dat betekent dat het maximum ten minste 4x20GWh dient te zijn. Voorstel is daarom om het maximum voor de gemeente Raalte te stellen op 80 GWh.
- b. Een afspraak waar dit afgesproken maximumaantal GWh mag landen in de gemeente. Door één gebied te benoemen in de programmeringsafspraken sluiten we de rest van de gemeente uit voor grootschalige windprojecten zolang deze programmeringsafspraken van toepassing zijn.
- c. Afspraken over de fasering van het open te stellen gebied. Voorstel is om dit gebied open te stellen van 1 januari 2025 – 31 maart 2025. Het is niet mogelijk om de openstelling verder in de tijd te plaatsen. Door voor deze termijn te kiezen, kunnen we vooraf indien gewenst nog aanvullend lokaal beleid opstellen.

Na instemming van het college, in de vorm van een principebesluit, wordt het ingevulde format naar de provincie gestuurd. De programmeerafspraken worden pas definitief, nadat de gemeenteraad hier ook mee heeft ingestemd. De provincie Overijssel geeft in hun ontwerpbeleid aan elke twee jaar met gemeenten de programmeringsafspraken te maken. Over 2 jaar kunnen er dus weer nieuwe afspraken gemaakt worden.

Er is de laatste jaren veel gebeurd op het gebied van windenergie. Hieronder wordt puntsgewijs een korte terugblik gegeven op deze ontwikkelingen.

Ontwikkelingen

- 2021 juni - Vaststellen RES 1.0 met als gemeente Raalte een bod om in 2030 100GWh aan duurzame energie op te wekken
- 2021 juli - Het proces om te komen tot zoekgebieden in Raalte is stil gezet.
- 2023 januari - Eerste versie Provinciaal Programma Energiestrategie waarin de provincie aangeeft hoe ze regie voeren bij het behandelen van windinitiatieven.
- 2023 juni - Gemeenteraad Raalte spreekt zich uit zoveel als mogelijk regie te nemen door het vaststellen van zoekgebieden
- 2023 juni - Provinciale Staten neemt motie "Grip op Wind" aan waarin gesproken wordt over clustering van 4 turbines bij elkaar
- 2023 juli - Gedeputeerde Staten stelt voorgenomen windbeleid vast

- 2023 oktober - Ministerie brengt nieuwe afstandsnormen wind op land ter consultatie.
- 2023 november/december – gemeente Raalte doet onderzoek naar gebieden waar potentiële windclusters kunnen.
- 2024 januari – Gedeputeerde Staten stellen ontwerp-windbeleid vast. Hier komen voor het eerst de programmeringsafspraken ter sprake.

Belangrijk is nog om op te merken dat Raalte in de Regionale Energiestrategie 1.0 een indicatief bod heeft gedaan van 7GWh aan windenergie voor 2030. Dit bod geldt nog steeds. We zien het maken van deze programmeringsafspraken uitdrukkelijk als een losstaand proces, waarin we een maximum formuleren aan windenergie wat er in de gemeente Raalte gaat landen.

Ruimtelijk onderzoek

De ontwikkelingen van windturbines gaan snel. Momenteel geldt een tiphoogte van 200m als een minimum om tot een haalbare businesscase te komen (OER provincie Overijssel, 2024). De maximale hoogte van een turbine op dit moment is ongeveer 280m tiphoogte. Om de hoeken van het speelveld in kaart te brengen heeft de provincie Overijssel in hun ontwerpbeleid de belemmeringen voor deze twee hoogtes in kaart gebracht. De contramal van deze belemmeringen levert een kaart op met gebieden waar technisch/ruimtelijk gezien windturbines geplaatst zouden kunnen worden. Tegelijkertijd hebben we, aan de hand van de belemmeringen, in Raalte de potentie voor windclusters laten onderzoeken. Hiervoor hebben we gekozen om dit te onderzoeken voor turbines van 200m tiphoogte en 242,5m tiphoogte (bijlage 3). Dit om zo de maximale potentie in kaart te brengen (bij 200m), maar ook de potentie in kaart te brengen voor een hoogte die wij realistischer achten voor nog te ontwikkelen windprojecten (242,5m). Uit het onderzoek wat we hebben laten uitvoeren komen opties naar voren voor de variant van 242,5m tiphoogte, hier geven we in dit stadium de voorkeur aan. Hogere windturbines wekken namelijk substantieel meer energie op en de verwachting is dat innovaties met name plaatsvinden op de hogere type turbines (stillere turbines bijvoorbeeld). Daarnaast geeft de markt steeds meer aan dat een turbine van 200m tiphoogte nu al niet meer rendabel is om te ontwikkelen. De ontwikkeling van een windproject duurt minimaal 5-7 jaar, dus we verwachten dat deze hoogte dan helemaal niet meer haalbaar is en willen inspelen op deze marktontwikkeling.

Voor de hogere variant (242,5m tiphoogte) komen een aantal optionele gebieden naar voren waar eventueel 4 turbines geplaatst zouden kunnen worden (zie bijlage 2¹) (ook in combinatie met het onderzoek van de provincie Overijssel).

- Op het grensgebied met Dalfsen, ten zuiden van Kanaaldijk-zuid. Een beperkt deel valt op het grondgebied van Raalte.
- Op het grensgebied met Olst-Wijhe en Zwolle (Windesheim) waarbij een beperkt deel op het grondgebied van Raalte valt.
- Het gebied ten westen van landgoed Schoonheten.
- Het Boetelerveld: Dit gebied valt volledig af vanwege provinciaal beleid m.b.t. Natura 2000 gebied.

Overige ontwikkelingen en uitgangspunten

Naast de ruimtelijke afwegingen zijn er nog andere afwegingen die een rol spelen in de haalbaarheid van deze gebieden.

- Voor het gebied op de grens met Dalfsen geldt dat het Raalter grondgebied slechts een klein gedeelte is van het potentiële clustergebied. Dalfsen heeft aangegeven zich te focussen op een ander gebied in Dalfsen voor ontwikkelingen op het gebied van wind. Daarmee voldoet dit gebied niet aan de eis van de provincie “*het gebied dient ruim voldoende ruimte te bieden voor het afgesproken aantal GWh*”.
- Voor het gebied op de grens met Olst-Wijhe en Zwolle geldt ook dat het Raalter grondgebied slechts een klein gedeelte van het clustergebied is. Zwolle focust zich op andere gebieden voor de ontwikkeling van wind.

¹ Het optionele gebied op de grens met Dalfsen staat hier niet op, omdat dit naar voren is gekomen naar aanleiding van [het onderzoek](#) van de provincie Overijssel:

Olst-Wijhe, waar het grootste gedeelte van dit potentiële clustergebied ligt, heeft één van hun vastgestelde zoekgebieden wel liggen in dit grensgebied. Echter hebben zij in hun bestuursakkoord 2022-2026 een pauzeknop voor windenergie opgenomen. Voor de looptijd van de programmeringsafspraken wordt dus geen duidelijkheid verwacht van Olst-Wijhe over dit gebied. Omdat het Raalter gedeelte van dit potentiële clustergebied slechts een klein gedeelte van dit gebied is, waar geen 4 turbines kunnen landen, nemen we deze nu niet mee in deze programmeringsafspraken.

Conclusie potentiële gebieden

Er blijft dan één gebied over waar volgens de onderzoeken potentieel ruimte is voor vier windturbines. Dit is het gebied ten westen van landgoed Schoonheten. Uit zowel het onderzoek van de provincie Overijssel (de Omgevingseffect Rapportage) als ons eigen onderzoek zijn er voor dit gebied een heel aantal ruimtelijke belemmeringen. Op basis van deze belemmeringen kan echter, op dit moment, niet voor 100% uitgesloten worden dat hier een windcluster ontwikkeld kan worden. Omdat hier voor nu mogelijkheden lijken te liggen, wordt dit gebied opgenomen in de programmeringsafspraken met de provincie Overijssel.

Beoogd effect

Door programmeringsafspraken met de provincie Overijssel te maken over 'schaarse ruimte' voor windinitiatieven, wijzen we het gebied ten westen van landgoed Schoonheten aan als gebied voor het potentieel realiseren van windturbines. Zo kunnen we bijdragen aan het realiseren van onze energiedoelstellingen, in lijn met eerder gemaakte RES-afspraken. Het overige grondgebied in gemeente Raalte wordt hierdoor uitgesloten voor de ontwikkeling van windprojecten zolang de programmeringsafspraken gelden.

Argumenten

1.1 Door in te gaan op het aanbod om programmeringsafspraken te maken met de provincie Overijssel kunnen we als gemeente nu het meeste invloed uitoefenen op het gebied waar een windcluster kan landen (en houden we dus de regie zoveel mogelijk in eigen hand, conform de wens van de gemeenteraad). Deze programmeringsafspraken zullen worden verankerd in de omgevingsverordening van de provincie Overijssel.

1.2 Een andere manier van een gebied afbakenen voor een potentieel windcluster is door het vastleggen van zoekgebieden. Dit is nog steeds een mogelijkheid, maar biedt minder zekerheid dan het maken van programmeringsafspraken.

1.3 Geen programmeringsafspraken maken betekent dat projecten voor grootschalige windenergie overal in de gemeente kunnen landen. Indien we deze afspraken niet maken moet de provincie Overijssel de aanvragen in behandeling nemen tot het provinciaal plafond van 2 TWh in de hele provincie is bereikt.

2.1 Uit het onderzoek naar de potentie voor wind in Raalte komen een aantal opties voor windclusters naar voren. Echter door deze onderzoeken te combineren met een aantal andere ontwikkelingen en uitgangspunten, constateren we dat er één gebied in aanmerking komt om te benoemen in deze programmeringsafspraken.

3.1 Om onze programmeringsafspraken mee te nemen in het ontwerpbeleid van de provincie dienen we ons te conformeren naar de aanleverdeadline.

4.1 De programmeringsafspraken worden nu van college tot college gemaakt met de provincie. Om nog de gelegenheid te hebben af te stemmen met de gemeenteraad en de gemeenteraad te laten instemmen met de programmeringsafspraken, kunnen de afspraken gemaakt worden onder voorbehoud van instemming met de gemeenteraad. Daarbij is het wel van belang dat de gemeenteraad voor de besluitvorming in Provinciale Staten een besluit heeft genomen, we gaan hierbij uit van een deadline van eind mei. Indien de gemeenteraad niet akkoord gaat met de afspraken vervallen in dat geval de programmeringsafspraken voor onze gemeente.

5.1 De eerder genoemde onderzoeken laten aan de hand van het in kaart brengen van de belemmeringen voor windenergie mogelijkheden voor een windcluster zien in het gebied ten westen van landgoed Schoonheten. Echter omdat er wel belemmeringen aanwezig zijn in dit gebied, stellen we voor een gedetailleerder onderzoek hiernaar te laten doen. Aan de hand van dit onderzoek hopen we een extra detailniveau aan te kunnen brengen en ofwel dit gebied voor te kunnen stellen als zoekgebied ofwel te kunnen concluderen dat de ruimtelijke belemmeringen zo groot zijn dat een windcluster hier niet realistisch is.

Duurzaamheid

Het maken van programmeringsafspraken draagt bij aan het behalen van onze lokale duurzaamheidsdoelstellingen en aan het behalen van de afspraken die we gemaakt hebben in RES 1.0.

Kanttekeningen

Het maken van programmeringsafspraken met de provincie Overijssel kent een aantal kanttekeningen.

1. **Onzekerheid:** Het maken van deze afspraken zal voor onzekerheid onder de inwoners in de gemeente Raalte zorgen. We verwachten dat deze onzekerheid het grootste zal zijn in en om het gebied wat genoemd wordt in de programmeringsafspraken. De andere optie is echter om geen programmeringsafspraken te maken. In dat geval kunnen projecten in de gehele gemeente ontwikkeld worden zonder dat we daar invloed op hebben. We verwachten dat dit tot een grotere onzekerheid bij inwoners leidt.
2. **Tijd:** Dit besluit wordt nu genomen onder de tijdsdruk van de deadline die de provincie Overijssel heeft gesteld. Het lokale proces van het vaststellen van zoekgebieden was nog niet afgerond. Dit betekent dat inwoners nog niet op de hoogte zijn van de gebieden waar potentieel windenergie kan landen en dat ze dit nu moeten vernemen via deze programmeringsafspraken.

Financiën en Fiscale aspecten

Dit voorstel heeft geen nieuwe financiële of fiscale aspecten.

Vervolg

Wanneer u als college heeft ingestemd met bijgevoegde programmeringsafspraken worden deze onder voorbehoud van instemming van de gemeenteraad doorgestuurd naar de provincie Overijssel. De planning is nu om de programmeringsafspraken te bespreken in de rond-de-tafelbijeenkomst van 16 mei en de raadsvergadering van 30 mei. Na instemming van de raad zullen de afspraken verwerkt worden in het beleid van de provincie Overijssel.

Na bekrachtiging door de raad spreken provincie en gemeente af dat de provincie het afgesproken aantal van 80 GWh openstelt voor aanvragen in de periode 1 januari 2025 – 31 maart 2025. De bijgevoegde en ingevulde concept programmeringsafspraken zijn informeel afgestemd met betrokkenen van de provincie.

Communicatie

Het collegevoorstel wordt toegelicht in het persgesprek opvolgend op de collegebehandeling. Daarnaast informeren we geïnteresseerden via de mailinglijst over wind (+600 geïnteresseerde), kondigen we het rond-de-tafelgesprek aan op de gemeentepagina in het Weekblad voor Salland en ontvangen direct omwonenden een brief waarin we deze ontwikkeling duiden.

Bijlagen

Bijlage 1: concept-programmeringsafspraken.

Bijlage 2: kaart potentiële windgebieden 242,5m tiphoogte

Bijlage 3: onderzoek potentiële windgebieden Raalte

Bijlage 4: Correspondentie vraagverheldering rondom beslispunt 5